OIKEUSMINISTERIÖ

LsN, yksikönpäällikkö Lauri Rautio 1.2.2022 U 77/2021 vp

ASIA: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista tietoverkkorikollisuutta koskevan yleissopimuksen toisen lisäpöytäkirjan allekirjoittamista ja ratifioimista koskeviksi neuvoston päätöksiksi

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Tietoverkkorikollisuutta koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus (ns. Budapestin sopimus) on merkittävin ja sopimuspuolten lukumäärän (66) perusteella kattavin tietoverkkorikollisuutta ja rajat ylittävää yhteistyötä sähköisen todistusaineiston hankkimisessa koskeva kansainvälinen yleissopimus. Sopimus sisältää määräyksiä kriminalisointivelvoitteista, rikosprosessista, tutkintakeinoista, lainkäyttövallasta ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Koska teknologinen kehitys on muuttanut rikollisuuden muotoja ja vaikuttanut merkittävästi sen selvittämismahdollisuuksiin, sopimukseen on syyskuusta 2017 lähtien valmisteltu toista lisäpöytäkirjaa yhteistyön ja sähköisen todistusaineiston luovuttamisen tehostamiseksi.

Toinen lisäpöytäkirja on hyväksytty 17.11.2021. Lisäpöytäkirjassa tehostetaan jo olemassa olevia yleensä viranomaisten välillä tapahtuvan kansainvälisen yhteistyön muotoja, mutta sen lisäksi luodaan uudenlaisia menettelytapoja rajat ylittävään tietojen hankintaan rikosasioissa. Nämä koskevat erityisesti suoraa yhteydenpitoa toisessa valtiossa olevan palveluntarjoajan kanssa. Euroopan unioni ei voi liittyä Budapestin sopimukseen eikä myöskään toiseen lisäpöytäkirjaan, koska niihin voivat liittyä vain valtiot. Komissio on 25.11.2021 antanut ehdotukset neuvoston päätöksiksi jäsenvaltioiden valtuuttamisesta allekirjoittamaan ja ratifioimaan toinen lisäpöytäkirja. Ehdotuksista neuvotellaan parhaillaan EU:n neuvoston rikosasiayhteistyön työryhmässä, edellinen asiaa koskenut kokous on ollut 31.1.2022. Tarkoituksena on ollut, että päätökset saadaan hyväksyttyä alkuvuoden aikana.

Kysymys on tässä vaiheessa siitä, voidaanko hyväksyä jäsenvaltioiden valtuuttaminen allekirjoittamaan ja ratifioimaan toinen lisäpöytäkirja. Jos päätökset hyväksytään, Suomen on mahdollista allekirjoittaa ja ratifioida lisäpöytäkirja. Tällöin tulisi allekirjoittamisen jälkeen erikseen harkittavaksi ja päätettäväksi, tuleeko Suomen sitoutua lisäpöytäkirjaan ratifioimalla se.

Valtioneuvosto katsoo olevan tärkeää jatkaa työtä sähköisen todistusaineiston saatavuuden tehostamiseksi erityisesti rajat ylittävissä tiedonhankintatilanteissa. Rikostorjunnan tehostamisessa on kuitenkin huolehdittava myös henkilötietojen suojan ja muiden perusoikeuksien asianmukaisesta turvaamisesta sekä valtioiden täysivaltaisuuden huomioon ottamisesta.

On lähtökohtaisesti perusteltua tukea lisäpöytäkirjan nopeaa voimaantuloa ja näin vahvistaa myös Budapestin sopimuksen asemaa tärkeimpänä monenvälisenä kehyksenä tietoverkkorikollisuuden torjunnassa. Perusteltua

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

kuitenkin on, että ehdotuksilla ei lähtökohtaisesti velvoiteta jäsenvaltioita allekirjoittamaan ja ratifioimaan lisäpöytäkirjaa, vaan tämä on jäsenvaltioiden kansallisessa harkinnassa oleva asia. Ehdotukset on myös perusteltua muotoilla riittävän joustavasti sen varmistamiseksi, että ne eivät muodosta estettä jäsenvaltioiden allekirjoitus- ja ratifiointitoimille esimerkiksi tarpeettoman ehdottomien varauma- tai selitysvelvoitteiden myötä.

Valtioneuvosto korostaa, että tarkemmin lisäpöytäkirjan sisältöön otetaan kantaa siinä vaiheessa, jos sen ratifiointi katsotaan perustelluksi.